

BIJLAGE 1**RICHTLIJNEN VOOR PLAATSELIJKE EN REGIONALE OVERHEDEN OVER DUURZAME ONTWIKKELING EN PARTICIPATIE DOOR KINDEREN**

DEZE RICHTLIJNEN HOREN BIJ HET BOEKJE VOOR KINDEREN:
"HOE KUN JIJ VAN JOUW STAD OF DORP EEN BETERE PLEK MAKEN"¹

I. INLEIDING

1. Het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa (het Congres) heeft besloten een boekje te maken voor kinderen van 6 tot 12 jaar om hen te laten zien hoe zij kunnen bijdragen aan de uitvoering van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de VN in hun eigen woonplaats.
2. Het idee van versterking van de samenwerking tussen plaatselijke overheden en om kinderen te betrekken bij de uitvoering van de SDG's van de VN werd geïnspireerd door de discussies tijdens het seminar "Plaatselijke democratie en de uitdagingen rond klimaat en duurzame ontwikkeling", dat in 2019 gezamenlijk georganiseerd werd door de stad Metz en het Congres.
3. Het boekje sluit volledig aan bij het doel van het strategische kader van de RvE om "referenties en links tussen de activiteiten van de RvE en specifieke SDG's te versterken en te verbeteren", met name ten aanzien van het tegengaan van de achteruitgang van het milieu en klimaatverandering, onderwijs over democratisch burgerschap en mondigheid en versterking van de rol van jonge mensen in de besluitvorming.
4. Het sluit ook aan bij de prioriteiten voor 2021-2026 van het Congres dat lokalisering van de SDG's ziet als een pijler van de acties van het Congres. De uitvoering van de SDG's op plaatselijk en regionaal niveau, met een plaatselijke, mensgerichte benadering, is van het grootste belang voor het Congres dat speciaal aan deze kwestie gewerkt heeft. Hiervoor hebben plaatselijke overheden de betrokkenheid, samenwerking en input nodig van alle burgers, ook van de jongste. In 2019 was ongeveer 17% van de bevolking van de lidstaten van de Raad van Europa kinderen van 0-14 jaar.
5. Naar verwachting vergemakkelijkt het boekje de rol van kinderen bij de uitvoering van de SDG's door bij hen bewustzijn te kweken over de VN-doelen, betrokkenheid bij diverse acties, evenals deelname en verantwoordelijkheidsgevoel. Aan de ene kant wordt verwacht dat kinderen die het boekje gekregen hebben en ermee gewerkt hebben zich bewuster zijn van de SDG's en wat zij kunnen doen om deze in hun eigen woonplaats te bereiken. Aan de andere kant willen we met het boekje de participatie van kinderen stimuleren, de eerste fundamenten leggen voor plaatselijke en regionale overheden om de input van kinderen in overweging te nemen voor hun plaatselijke duurzaamheidsbeleid en de plaatselijke acties voor het bereiken van de SDG's.
6. In deze richtlijnen wordt uitgelegd hoe het boekje gebruikt moet worden. Ze zijn bedoeld om de plaatselijke en regionale overheden te helpen kinderen meer te betrekken bij het lokaliseren en bereiken van de SDG's. Ze zijn bedoeld voor gebruik door plaatselijke en regionale overheden, maar ook voor professionals die direct met kinderen werken.

Lokaliseren van SDG's

7. In 2015 stonden steden centraal in de 2030 Agenda voor duurzame ontwikkeling die is aangenomen door alle 193 lidstaten van de VN. Bij de goedkeuring van de agenda werd Duurzaam ontwikkelingsdoel (SDG) 11: "Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam" geselecteerd als een afzonderlijk doel in een multilateraal akkoord. Dit doel omvat een brede reeks kwesties die relevant zijn voor plaatselijke overheden, zoals betaalbare woningen, openbaar vervoer, planning en bestuur, cultureel erfgoed, risicobeheersing in verband met rampen, luchtkwaliteit,

¹ Dit boekje is tot stand gekomen dankzij bijdragen van de deskundigen Michelle Templeton en haar kinder-adviesgroep (over participatie van kinderen) en Stina Heikkilä (over duurzame ontwikkelingsdoelen).

afvalbeheer en toegang tot openbare en groene ruimtes.

8. Lokalisering van de SDG's gaat echter verder dan SDG 11. Meerdere internationale organisaties, waaronder de OESO, hebben erop gewezen dat veel SDG's en doelstellingen - ongeveer 65% - niet bereikt zullen worden zonder de actieve betrokkenheid en bijdrage van plaatselijke en regionale overheden.

9. Bij dit proces kunnen kinderen op zinvolle wijze worden betrokken, met de nadruk op het belang van bescherming van de belangen van toekomstige generaties. Dit is een echo van het in 2021 door de RvE gepubliceerde handboek van de divisie kinderrechten over participatie door kinderen "*Listen - Act - Change*" ("Luister - Handel - Verander"). Het handboek raadt aan participatierechten ook te laten gelden voor kwesties die niet vaak met kinderen in verband worden gebracht, zoals het milieu.

10. Als het overheidsniveau dat het dichtste bij hen staat en dat gaat over kwesties die hun dagelijkse leven raken (vervoer, schoon water, parken en speeltuinen, schoolmaaltijden, kinderopvang...) kunnen plaatselijke overheden enorm profiteren van de input van kinderen voor hun plaatselijke beleid. De eigen woonplaats of school kan een vertrouwde en veilige omgeving bieden voor het bevorderen van participatie.

Participatie door kinderen

11. De Raad van Europa heeft een eerste document gepubliceerd, het [CoE Handbook on children's participation "Listen - Act - Change"](#), dat belangrijke informatie verschaft over de aanpak van participatie door kinderen. Het is een hulpmiddel voor iedereen die voor en met kinderen werkt, om hen te ondersteunen bij zowel de [Council of Europe Recommendation on the participation of children and young people under the age of 18](#) (Aanbeveling van de Raad van Europa over de participatie van kinderen en jonge mensen jonger dan 18 jaar) als artikel 12 van de [VN-verdrag inzake de rechten van het kind](#).

12. Zoals is vermeld in het Handboek is het van belang te erkennen dat luisteren naar de stemmen van kinderen en rekening houden met hun standpunten geen keuze is. Het is een mensenrecht van kinderen en een uitdrukking van democratie.

13. Participatie van kinderen is niet alleen gunstig voor de kinderen, maar kan echt een toegevoegde waarde hebben bij het ontwikkelen van plaatselijk overheidsbeleid. Kinderen hebben vaak een perspectief dat ontbreekt in overheidsbeleid. Ze kunnen inzichten geven die ontbreken in de 'volwassen' standpunten en helpen prioriteiten te bepalen die belangrijk zijn voor hen. Het uitgangspunt van het boekje is dat kinderen een verschil kunnen maken bij het vormgeven van toekomstig beleid. Plaatselijke overheden moeten rekening houden met hun perspectieven.

14. Hun participatie moet echter zorgvuldig benaderd worden, met inachtneming van de veiligheid en het welzijn van de kinderen. De basisvereisten voor een veilige, ethische, inclusieve en impactrijke participatie van kinderen zijn opgesomd in het hierboven genoemde Handboek. Hierin wordt benadrukt dat de participatie van kinderen transparant en informatief, vrijwillig, respectvol, relevant en inclusief moet zijn, ondersteund door training, veilig en met oog voor risico's en verantwoord en dat dit moet gebeuren in een kindvriendelijke omgeving door middel van kindvriendelijke werkwijzen.

II. BOEKJE

Voor wie is het bestemd?

15. Het boekje en de begeleidende richtlijnen zijn bedoeld voor plaatselijke en regionale overheden die de participatie van kinderen aan hun duurzaamheidsbeleid willen vergroten. Ze kunnen zelf activiteiten organiseren rond de thema's in het boekje of deze documenten verspreiden onder professionals die met kinderen werken op hun grondgebied, bijvoorbeeld bij scholen of kinderclubs. Het boekje is bestemd voor kinderen van zes tot twaalf jaar.

Waar gaat het over?

16. Het idee achter dit project is ruimte te creëren voor alle kinderen om bij te dragen aan de uitvoering van de SDG's. Aangezien de SDG's niet los van elkaar gezien kunnen worden, gaat het boekje over het

kweken van bewustwording over alle SDG's. Geen enkel doel mag worden overgeslagen in deze richtlijnen. Sommige doelen zijn mogelijk interessanter voor kinderen en relevanter voor hun bijdrage aan het werk van plaatselijke overheden.

17. De VN heeft in haar 2030 Agenda de 17 doelen onderverdeeld in vijf pijlers: *People, planet, peace, prosperity and partnerships* (mensen, planeet, vrede, welvaart en partnerschappen). Aangezien 17 doelen mogelijk te veel zijn voor kinderen om in een keer te bevatten, kunnen de vijf pijlers dienen als een nuttige lens. Dit raamwerk is hieronder in beeld gebracht.

Hoe moet het worden gebruikt?

18. Na een algemene inleiding over de SDG's wordt in dit boekje elke pijler beschreven. Ze kunnen los van elkaar besproken worden en aangevuld worden met de bijbehorende pagina met oefeningen, maar ook met de actiestappen op pagina 11 en 12 van het boekje. De opzet van het boekje bestaat uit een uitleg over de SDG-pijlers, met een 'leer'- en een 'doe'-pagina voor elke pijler, zodat kinderen gaan inzien wat zij zelf kunnen doen om te helpen bij de uitvoering van de SDG's. Dit wordt gevolgd door pagina's waarop actiestappen staan waarmee kinderen worden aangemoedigd om nog meer ideeën te bedenken voor hun stad of dorp en hun plaatselijke overheden te benaderen om deze te delen. Het boekje bevat ook een ansichtkaart die uitgeknipt kan worden, waarop kinderen hun belangrijkste ideeën kunnen schrijven. De volwassenen die de activiteit met de kinderen uitvoeren kunnen hen helpen bij het versturen van de kaart naar de plaatselijke overheden en de kinderen vertellen welk vervolg zij kunnen verwachten.

19. Als plaatselijke overheden het boekje gebruiken voor een activiteit of project, moeten ze niet vergeten dat het boekje een hulpmiddel is en geen doel op zich. Het moet alleen gebruikt worden om bewustwording te kweken en kinderen te leren over de SDG's én ter ondersteuning van de lokale actie voor uitvoering van de SDG's in hun stad of dorp of regio, met ideeën en input van kinderen.

20. Ook moet er tijdens gesprekken over SDG's aan gedacht worden dat kinderen het spannend of zelfs verontrustend kunnen vinden om over zulke grote problemen rond klimaatverandering of armoede te praten. Als dat het geval is, moeten ze de gelegenheid krijgen met een volwassene te praten.

21. Het is belangrijk dat plaatselijke en regionale overheden een vervolg geven aan het gebruik van het boekje door de kinderen feedback te geven over hoe hun ideeën zijn verwerkt in het beleid. Het is ook van belang uit te leggen waarom sommige ideeën misschien niet zijn overgenomen. Zonder dergelijke feedback wordt het doel van participatie niet bereikt en wordt een kans gemist om het gevoel van verantwoordelijkheid als burger en eigendom bij kinderen te ontwikkelen en te versterken. Kinderen moeten de ruimte en de kans krijgen om zelf initiatieven op te zetten en hun steun te betuigen.

22. Lees voor een optimaal gebruik de drukrichtlijnen in de voetnoot hieronder voor het drukken van het boekje en volg deze zo goed mogelijk.² We wijzen erop dat het ontwerp en de logo's van het boekje op geen enkele wijze gewijzigd kunnen worden.

III. DE VIJF PIJLERS: PLAATSELIJKE OVERHEDEN KOMEN IN ACTIE

23. Hieronder staan enkele concrete voorbeelden en inspiratie voor de participatie van kinderen voor alle vijf de pijlers.

Pijler 1: MENSEN (SDG 1, 2, 3, 4 en 5).

• *Waarom is het lokale niveau belangrijk voor de uitvoering van de SDG's?*

24. Plaatselijke overheden zijn zeer belangrijke dienstverleners en helpen kwetsbare groepen bij het vinden van werk en het verschaffen van economische middelen. Gemeenten zijn vaak betrokken bij diensten op het gebied van welzijn, ter voorkoming van ziektes en bevordering van de gezondheid. Sommige zijn verantwoordelijk voor de basis- en middelbare scholen, andere alleen voor de voorschoolse opvang, dit verschilt per land. Ze werken vaak samen met scholen, aanbieders van

² Brochure van 16 pagina's, full colour, 21x21 cm, CSM-papier 200 g, gelamineerde omslag en glanzende voorkant, gebonden met zadelsteek - geniet op 2 punten

kinderopvang en gemeenschappen voor het bereiken van de SDG's. Zij kunnen gelijke kansen voor vrouwen en mannen bevorderen.

Voorbeelden van acties

- > Betrek kinderen bij het opzetten van een inzamelactie ter ondersteuning van een plaatselijke ngo die armoede bestrijdt, bv. het doneren van speelgoed en kleding.
- > Werk samen met scholen en plaatselijke ngo's aan het bestrijden van pesten en racisme.
- > Overleg met kinderen over het menu en betrek hen bij het koken van maaltijden in schoolkantines.

Pijler 2: PLANEET (SDG 6, 12, 13, 14 en 15)

- *Waarom is het lokale niveau belangrijk voor de uitvoering van de SDG's?*

25. Als belangrijkste dienstverleners kunnen gemeenten natuurlijke bronnen en habitats beschermen, bijvoorbeeld door middel van een duurzaam beheer van water, rioolwaterzuivering en afval. Zij zijn in staat mensen en gemeenschappen te helpen hun gewoonten te veranderen. Participatie die uitgaat van gemeenschappen is essentieel om de bestendigheid van gemeenten tegen milieushocks te vergroten. Steden spelen een hoofdrol bij het vergroten van het bewustzijn van burgers over het belang van duurzame productie en consumptie. Zij kunnen aanpassing aan en beperking van klimaatverandering integreren in hun stedelijke en regionale ruimtelijke ordening. Ze kunnen werken aan vermindering van afval door het faciliteren van effectief vervoer en opslag van voedselproducten, toegang tot schoon water en rioolwaterzuivering. Ze kunnen ook de groei van de plaatselijke economie bevorderen door versterking van de vervoersinfrastructuur en markten.

• *Voorbeelden van acties*

- > Verspreiding van kindvriendelijke "seizoenskalenders" met informatie over plaatselijke producten die in elke maand verkrijgbaar zijn.
- > Organiseer schoonmaakacties in een groen gebied en nodig gezinnen uit.
- > Betrek kinderen bij het in kaart brengen van de vervuilingroutes vanuit de stad/het dorp.

Pijler 3: VREDE (SDG 16)

- *Waarom is het lokale niveau belangrijk voor de uitvoering van de SDG's?*

26. Veel plaatselijke overheden zijn voorstander van nieuwe vormen van participerende besluitvorming, zoals begrotingen en plannen maken met participatie van burgers. Steden kunnen bijdragen aan de wereldvrede door na te denken over beleid om het geweld binnen hun grenzen terug te dringen en door samenwerkingsverbanden met plaatselijke overheden op het zuidelijk halfrond, het delen van lessen en ervaringen over onderwerpen als inclusie, transparantie en toegang tot juridische en openbare diensten.

• *Voorbeelden van acties*

- > Betrek kinderen bij discussies en actieplannen tegen pesten of geweld in hun school of op andere plekken waar zij komen.
- > Organiseer studiebezoeken voor kinderen aan het plaatselijke bestuur.
- > Zorg ervoor dat in de kinderraden het verband wordt gelegd met burgers van alle generaties.

Pijler 4: WELVAART (SDG 7, 8, 9, 10 en 11)

- *Waarom is het lokale niveau belangrijk voor de uitvoering van de SDG's?*

27. Plaatselijke overheden kunnen energie-armoede achterhalen en aan burgers oplossingen bieden. Gemeenten kunnen een rol spelen in het toezicht op veilige arbeidsomstandigheden en naleving van internationale normen. Zij spelen een belangrijke rol in de voorziening van goede systemen voor vervoer, water en communicatie. Ook kunnen gemeenten gelijke, niet-discriminerende toegang geven tot diensten en alle burgers betrekken bij de besluitvorming, ongeacht leeftijd of achtergrond.

- *Voorbeelden van acties*

- > Betrek kinderen bij het opstellen van energiebesparingsplannen voor scholen of andere plekken waar zij vaak komen in de stad/het dorp.
- > Vraag kinderen naar de gevaren van fietsen en lopen in de stad, waar is het veiliger en waar minder veilig?
- > Plan bezoeken aan bedrijven in de buurt en laat kinderen verschillende soorten inclusieve werkplekken zien.
- > Doe een dag lang een experiment zonder essentiële infrastructuur (bv. elektriciteit, internet op school) om kinderen te laten zien wat er dan gebeurt en hoe afhankelijk wij daarvan zijn.
- > Stimuleer plaatselijke organisaties die met kinderen werken na te gaan hoe divers of inclusief ze zijn en na te denken over hoe ze meer kinderen met verschillende achtergronden kunnen betrekken.

Pijler 5: PARTNERSCHAPPEN (SDG 17)

- *Waarom is het lokale niveau belangrijk voor de uitvoering van de SDG's?*

28. Plaatselijke overheden moeten bereid zijn op wereldniveau actief te worden en partner te worden van andere steden. Ze kunnen samenwerking aanmoedigen over bepaalde thema's en onderwerpen die te maken hebben met de SDG's. Gemeenten hebben een verantwoordelijkheid om samenwerkingen en partnerschappen inclusief te maken voor verschillende groepen van belanghebbenden op hun grondgebied. Partnerschappen tussen overheden, de private sector en burgermaatschappij zijn essentieel voor het bereiken van de wereldwijde doelen.

- *Voorbeelden van acties*

- > Richt jeugd- en kinderraden op om ervoor te zorgen dat rekening wordt gehouden met hun standpunten en overleg regelmatig met hen.
- > Betrek plaatselijke bedrijven en verenigingen van professionals of ngo's bij het uitvoeren van gezamenlijke activiteiten met kinderen rond alle hierboven genoemde SDG's.

BIJLAGE 2

Boekje "Hoe kun jij van jouw stad of dorp een betere plek maken": <https://rm.coe.int/congress-booklet-how-to-make-your-town-better-web/1680a5c266>